

SOMALIA

11 MRS. 2005

Senest opdateret: December 2004

1. Baggrund

Siden omkring år 1000 efter vor tidsregnings begyndelse har somalierne beboet Afrikas Horn. Størstedelen er nomader og holder kvæg, en mindre del er bofaste og dyrker landbrug. Hvor den etniske homogenitet er åbenbar - 98% af Somalias befolkning er somali - eksisterer der dybe splittelser i det somaliske samfund, baseret på yderst komplekse tilhørsforhold til klan- og slægtsstrukturer, der præger sociale, politiske og økonomiske forhold på alle niveauer. De større somaliske klaner er normalt opdelt mellem to linier: den nordlige Samaal, der omfatter fire klanfamilier og den sydlige Saab, der omfatter to klanfamilier. Hver klanfamilie er inddelt i klaner, underklaner, under-underklaner o.s.v. Somalierne identificerer sig i højere grad direkte med de klaner, underklaner eller under-underklaner, som de tilhører end med de overordnede klanfamilier. Magt og politik udøves traditionelt gennem midlertidige koalitioner og kortvarige alliancer mellem klaner og underklaner. Ud over disse klanfamilier findes et antal minoritetsbefolkninger, der falder udenfor klanfamiliernes slægtskabssystem.

Under kolonitiden så det somaliske folk sig spredt under fem særskilte koloniale enheder: Britisk Somaliland, Italiensk Somaliland, fransk Djibouti (der nu er en uafhængig stat), det etiopiske Ogaden (der i dag er en region i Etiopien) og det Nordlige Grænse Distrikt, der var en del af Kenyas kronkoloni (og senere blev en del af det selvstændige Kenya).

I 1960 forenedes Britisk Somaliland og Italiensk Somaliland i et uafhængigt Somalia. Det parlamentariske system, der skabtes efter uafhængigheden med etableringen af en central stat, syntes at forværre polariseringen af klaninteresser i form af klanbaserede politiske partier. Efter et attentat på den daværende præsident iværksatte General Siad Barre i 1969 et ublodigt militærkup og indsatte sig selv som

statsoverhoved. I 1970 erklæredes Somalia for et socialistisk land med opbakning og støtte fra det tidligere Sovjetunionen.

En blodig konflikt mellem klaner har hærget Somalia siden 1988. To regioner har erklæret sig uafhængige i løbet af krigen uden at blive anerkendt internationalt – Somaliland og Puntland. Der er stadig krig i landet, og knapt en halv million somaliere bor som flygtninge i nabolandene, hovedsageligt Etiopien og Kenya. Herudover er næsten lige så mange somaliere internt fordrevne i deres eget land.

2. Den seneste politiske og militære udvikling

Med Somalias nederlag i 1977/78-krigen mod Etiopien fulgte en kraftig forværring af de sociale, økonomiske og politiske forhold. Dette forhold resulterede i en dramatisk opblussen af kampe mellem regeringstropper og systemkritiske militser i 1988. Siad Barre blev væltet i 1991, og hans fald førte til en de facto opsplitning af Somalia med nye konflikter og kampe mellem grupper, der hver især ønskede at fylde det politiske tomrum. Landsomfattende kampe i 1991 og 1992 rev Somalia fra hinanden og bidrog til en hungersnød, der krævede 350.000 ofre. I 1992 indsatte FN fredsbevarende styrker (UNOSOM), der dog måtte trækkes ud igen i 1995, uden at Somalia var kommet nævneværdigt nærmere en fred.

Skønt kampene har aftaget i flere dele af landet, har den generelle situation i Somalia kun ændret sig ganske lidt, siden FN trak sig ud. Skiftende alliancer mellem de krigende fraktioner og splittelser inden for grupperne karakteriserer fortsat den politiske og militære front i stort set alle dele af landet, og ingen gruppe kontrollerer hver især mere end en mindre del af Somalias territorium. Ofte er der tale om løse alliancer mellem forskellige militser og krigsherrer, der hver især alene har kontrollen over mindre områder af strategisk vigtighed. Områder, der falder uden for disse højborge, rangerer fra at være relativt fredelige til konstante kamppladser.

I maj 2000 blev der på initiativ af den djiboutiske regering nedsat en fredskonference – senere kendt som Arta-konferencen - med en hidtil uset opbakning. I august samme år udpegede konferencen et 245 medlemmer stort klanbaseret overgangsparlament (TNA), der herefter valgte og indsatte Abdikassim Salad Hassan, en tidligere minister i

Siad Barres regering, som præsident for Somalia og leder af en overgangsregering (TNG), som blev udpeget senere på året.

TNG har imidlertid alene formået at opnå kontrol over dele af hovedstaden Mogadishu og områderne omkring byen, og i 2002 påbegyndtes endnu et fredsinitiativ for Somalia. På initiativ af East-Africas Inter-Governmental Authority on Development (IGAD) har der siden efteråret 2002 således i Kenya været afholdt somaliske fredsforhandlinger. Langt de fleste fraktionsledere, repræsentanter fra TNG og Somalia Reconciliation & Restoration Council (SRRC) en koalition af skiftende fraktioner i opposition til TNG, Puntlands leder, repræsentanter for civilsamfundet og kvindegrupper samt IGADs medlemsstater har deltaget i forhandlingerne. Somaliland har nægtet at deltage og det samme har TNGs præsident, som dog senere har sluttet sig til forhandlingerne. Efter ca. to års fredsforhandlinger indtraf et markant gennembrud i oktober 2004. TNG valgte enstemmigt at udpege Abdullahi Yusuf Ahmed (tidligere leder af Puntland) som leder af et samlet Somalia. Ali Gedi blev ved samme lejlighed udpeget som premierminister. Fokuspunkterne for den nye ledelse er implementering af forsoning og sikkerhed i Somalia. Den politiske situation i Somalia er stadigvæk yderst skrøbelig. Et samlet parlament er endnu ikke udpeget, og den nye ledelse befinder sig i eksil i Nairobi på trods af planer om at rejse til hovedstaden Mogadishu i det nye år. På trods af at EU Kommissionen har doneret store summer til etablering af et samlet politisk og demokratisk system, er observatører skeptiske overfor at en samling af Somalia er mulig uden stor militær og politiopbakning.

Det *centrale og sydlige Somalia* er fortsat plaget af vold og anarki. Mogadishu er delt i forskellige områder, der hver især kontrolleres af TNG og forskellige – ofte indbyrdes stridende – fraktionsledere. Antallet af stridende klaner er betydelig større end i Puntland og Somaliland. Byen var i 2002 udsat for til tider heftige kampe, og i første halvdel af 2003 forværredes situationen yderligere. Andre områder der ligeledes i 2004 var plaget af kampe var Gedo, Baidao og Middle Shabelle. I foråret 2002 etablerede Rahanweyn Resistance Army (RRA) South West State of Somalia (SWS) i Bay og Bakool. SWS har desuden gjort krav på Gedo, Middle Juba, Lower Juba og Lower Shabelle, men har reelt kun kontrol over Bay og Bakool. SWS har i 2002 og i første del af 2003 været plaget af kampe mellem stridende RRA-fraktioner. Hiran

regionen har i januar 2004 været plaget af nogle af de værste kampe siden våbenhvilen i 2002.

Eritrea og særlig Etiopien har, ikke mindst siden krigen mellem disse to lande startede igen i 1999, været direkte såvel som indirekte medspillere i krigshandlingerne i Somalia.

Det *nordvestlige* Somalia, *Somaliland*, proklamerede sin uafhængighed i 1991, med Mohamed Ibrahim Egal som præsident. Området er klanmæssigt domineret af Isaaq i vest og Darod-klaner i øst. Situationen i Somaliland er relativt stabil og fredelig med en fungerende administration, politi og militær. Egal døde i maj 2002, hvorefter præsident Kahin overtog embedet. I april 2003 afholdtes præsidentvalg. Udenlandske observatører rapporterede om et fredeligt valg, om end resultatet blev anfægtet af oppositionen. Kahin blev vinder af valget med en meget lille margin. Puntland tog kontrol over Sool regionens hovedstad i december 2003, og fra både Sool og Sanag rapporteres om udbrud af kamphandlinger over territoriet i forbindelse med præsidentvalget i oktober 2004, som både Somaliland og Puntland mener at have suveræniteten over.

Det *nordøstlige* Somalia er forblevet fredeligt siden Siad Barre's fald i 1991. Området er klanmæssigt homogent (Darod/Majerteen) og under kontrol af en enkel fraktion, Somali Salvation Democratic Front (SSDF). I juli 1998 proklamerede SSDF området for at være en autonom region (af et stor-Somalia) under navnet *Puntland* med Abdullahi Yussuf Ahmed som præsident. I 2001 oplevede Puntland en forfatningskrise, hvor Yussuf blev afsat som præsident og Jama Ali Jama indsat i stedet. Yussuf nægtede at acceptere dette og opnåede i maj 2002 igen kontrol over Puntland. I maj 2003 underskrev Yussuf og hans modstandere en fredsaftale. Situationen i Puntland var i 2002 præget af uro, men siden begyndelsen af 2003 har der igen været relativt stabilt og fredeligt med en delvist fungerende administration. Sikkerhedssituationen anses fortsat for at være skrøbelig i regionen.

3. Menneskerettighedssituationen

Somalia har endnu ikke centrale myndigheder og ingen national politistyrke. Afgørende for den personlige sikkerhed er derimod det klanmæssige tilhørsforhold. Personer der således ikke tilhører den dominerende klan i et givent område – enten

fordi de er internt fordrevne eller tilhører en af de mange minoritetsbefolkninger, som opfattes som underlegne i forhold til de somaliske hovedklaner - vil derfor ofte være udsat for diskrimination og manglende beskyttelse, da de ikke har deres egne militærstyrker. Særligt minoritetsbefolkningerne Benadiri og Bravanese har været udsatte. Hvervning til militærstyrkerne tilhørende ens egen klan er obligatorisk. Ved udgangen af 2004 vurderedes der at være ca. 400.000 internt fordrevne i Somalia, hvilket er med til at bidrage til en fortsat alvorlig sikkerhedssituation i landet. Det norske Flygtningeråd (NRC) rapporterer, at hovedparten – ca. 250.000 – lever i Mogadishu, hvor åbne klanstridigheder og kampe er en del af hverdagen. I september 2004 udtalte FN's Menneskerettighedsekspert under en mission til Somalia, at lejrene var nogle af de værste i verden, da adgang til basale rettigheder og forhold ikke eksisterede.

Sårbare grupper såsom kvinder og børn er i særdeleshed hårdt ramt af klanspændinger og den generelle lovløshed i Somalia. Internationale kilder udtaler, at hyppigheden af voldtægter er høj – i særdeleshed i Mogadishu og flygtningelejre i og udenfor Somalia. Voldtægter bliver anvendt som et våben i klanstridigheder. Gerningsmænd er ofte lokale militær- og politifolk. Den traditionelle somaliske anvendelse af tvangsmæssig indespærring af genstridige børn i fængsler sammen med kriminelle med genopdragelsesformål er udbredt – specielt i Somaliland.

US Department of State skønner, at cirka 98 af den kvindelig befolkning i Somalia er omskåret (den mest gennemgribende form for omskærelse) på trods af, at dette er imod lovgivning i Somalialand og Puntland.

Tvangsrekruttering af børnesoldater er særligt et problem i Puntland.

3.1 Centrale og sydlige regioner

Ifølge samtlige kilder er menneskerettighedssituationen i det centrale og sydlige Somalia stærkt kritisabel på flere områder. Siden 1991 er titusindvis af civile blevet dræbt eller fordrevet i forbindelse med kampe mellem de stridende fraktioner og klaner. Udover truslen mod liv og sikkerhed forbliver de væsentligste menneskerettighedsproblemer i den sydlige og mellemste del af Somalia mangel på politiske rettigheder som følge af manglen på centrale myndigheder og sikkerhed i

almindelighed, straffrihed for overgreb begået af militser og myndigheder, rekruttering af børnesoldater, voldtægter, arbitrære tilbageholdelser, barske fængselsforhold, og at retssystemet, der i de fleste regioner bygger på en kombination af traditionel retspraksis, sharia-lov og den straffelovgivning, der før 1991 blev vedtaget under Siad Barres styre, ofte ikke opfylder de relevante standarder. Mange steder har klan-baserede militser etableret egne domstole med ansvar for politi- og retsfunktioner. Siden 2002 har TNG bestræbt sig på at få Sharia-domstolene underlagt Justitsministeriets kontrol. Udenfor de af TNG kontrollerede områder, særligt de nordlige dele af Mogadishu, fungerer Sharia-domstolene dog fortsat. I 2001 og 2002 blev der rapporteret om udførelse af dødsdomme afsagt af Sharia-domstole og i juli 2002 blev en tyv idømt amputation af en hånd, dommen var ved afslutningen af 2002 under genbehandling. I Afmadow overgives kriminelle til ofrenes familier, som så fastsætter den nøjagtige blodkompensation i overensstemmelse med lokal tradition. Der rapporteres ligeledes om forsvindinger og kidnapninger. Menneskerettighedsaktivister er blandt nogle af dem, der er i risiko for drab, kidnapninger og fængsel.

Mange områder i det sydlige og centrale Somalia kontrolleres af rivaliserende Hawiye fraktioner. Andre klaner, herunder Digil og Dir klanerne, findes også i området. Disse er ikke direkte involveret i konflikten og er ikke generelt udsat for forfølgelse fra de stridende parter. Marehan klanens medlemmer flygtede fra Mogadishu efter 1991, nogle er senere vendt tilbage og er ikke generelt udsat for forfølgelse. Flertallet af minoritetsbefolkninger har hjemme i det sydlige og centrale Somalia. Nogle minoritetsbefolkninger oplever større sikkerhed i Mogadishu end i landdistrikterne.

3.2 Nordvest - Somaliland

Generelt anses menneskerettighedssituationen i Nordvest Somalia (Somaliland) for at være langt bedre end i resten af Somalia. Der er dog på flere områder fortsat væsentlige problemer.

Retssystemet lider af mangler og fungerer ikke godt. Der rapporteres om stor mangel på dommere og juridisk materiale, herunder adgang til central lovgivning, hvilket giver retssikkerhedsmæssige problemer. Der rapporteres ligeledes om langvarige

varetægtsfængslinger i strid med straffelovgivningen og barske fængselsforhold. Indtil august 2000, hvor parlamentet vedtog en lov, der tillader indførelse af et flerparti-system i Somalia, har politiske partier været forbudt i Somaliland. I 2002 dannedes 9 nye politiske partier i Somaliland. . Generelt hersker der tilsyneladende relativ stor ytringsfrihed, og der har generelt alene været rapporteret om enkelte tilbageholdelser og fængslinger af personer, herunder journalister, der har kritiseret regeringens politik.

I forbindelse med afholdelsen af fredskonferencen i Djibouti og efter udnævnelsen her af en præsident og en overgangsregering, blev der imidlertid slået hidtil uhørt hårdt ned på politiske modstandere.. I november 2000 førte en demonstration mod Somalilands præsident for fængslingen af deltagere i fredskonferencen til et voldeligt sammenstød mellem politi og demonstranter, der kostede tre personer livet og mellem 40 og 70 demonstranter blev arresteret. I 2002 blev der ikke rapporteret om voldelige indgreb overfor demonstrationer.

I Somaliland er der generelt tolerance overfor andre klaner, der befinder sig i området.

3.3 Nordøst - Puntland

Rapporteringen om menneskerettighedssituationen i Puntland er yderst begrænset. Det fremgår dog af rapporter, at Puntlands ledelse i 1998 for en periode af tre år forbød alle politiske partier, et forbud der tilsyneladende fortsat er i kraft. Ligeledes rapporteres, at retssystemet, der i høj grad er baseret på klan-domstole, ikke er i stand til at opfylde internationale standarder. I Bosasso overgives kriminelle til ofrenes familier, som så fastsætter den nøjagtige blodkompensation i overensstemmelse med lokal tradition. Der rapporteres ligeledes om langvarige og ulovlige varetægtsfængslinger, om arrestation og sigtelse for undergravende virksomhed af personer, der demonstrerede mod regeringens socialpolitik. I februar 2001 skød politiet på demonstranter, der protesterede mod inflationen. Én blev dræbt og et ukendt antal sårede. Efterfølgende blev 15 deltagere arresteret og tilbageholdt i ca. 14 dage, og herunder angiveligt udsat for alvorlig tortur. Der er ikke rapporteret om voldelige indgreb overfor demonstrationer i 2002. Journalister, der har skrevet kritiske

artikler om regeringen, risikerer at blive arresteret. Menneskerettighedsaktivister risikerer ligeledes at blive arresteret samt at få deres kontorer lukket.

I Puntland er der generelt tolerance overfor andre klaner, der befinder sig i området.

3.4 Sundhedssituationen

Ifølge UNDP er Somalia det tredje fattigste land i verden. Læger uden Grænser udtalte i 2004, at muligheden og kvaliteten af helbredsbehandling, i særligt den centrale og sydlige del af Somalia, er dårlig. Der eksisterer få hospitaler, og det skønnes, at 90% af sundhedspersonalet ikke er tilstrækkelig uddannet. På grund af den generelle dårlige sikkerhedssituation er fri bevægelighed til hospital- og klinikfaciliteter vanskelig. Det private sundhedssystem er voksende, men dyrt at anvende. Antallet af kvinder, som dør i barselsseng, er blandt det største i verdenen – bl.a. på grund af mange hjemmefødsler, og at kvinderne er omskåret.

WHO rapporterer vedrørende behandlingsmuligheder for psykiske sygdomme: "Mental health services are limited to psychiatric care in the Berbera mental hospital and the psychiatric ward in Hargeisa hospital, and a few private psychiatrics in Mogadishu. The facilities are, for all practical purposes, custodial and asylum like. There is no element of mental health in the general health system".

UNDP udtaler, at der findes få konkrete data om HIV/AIDS situationen, men at det formodes udbredt i hele landet.

4. Dansk asylpraksis

Efter at oprørere i begyndelsen af 1991 tvang den somaliske præsident på flugt, modtog Flygtningenævnet en række oplysninger om forholdene i Somalia, hvoraf det fremgik, at det måtte anses for ganske uafklaret, hvem der kontrollerede landet eller dele heraf. På denne baggrund påbegyndte Nævnet i april 1991 en praksis, hvorefter alle somaliske asylansøgere blev anerkendt som de facto-flygtninge og i de allerfleste tilfælde meddelt opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7, stk. 2, idet Nævnet fandt, at det på baggrund af den usikre og uafklarede situation i Somalia ikke burde kræves, at asylansøgerne vendte tilbage dertil.

Denne praksis fortsatte uændret indtil 1996. I 1996 deltog en repræsentant for Udlændingestyrelsen på en fælles nordisk fact-finding mission til *Nordvestsomalía* (*Somaliland*) og *Nordøstsomalía* (det nuværende *Puntland*). På baggrund af bl.a. oplysningerne fra denne fact-finding-mission, begyndte de danske asylmyndigheder i 1996 at meddele afslag på asyl til en række asylansøgere, der stammede fra disse to områder.

Praksis er herefter, at somaliske asylsøgere, der kommer fra enten *Somaliland* og *Puntland*, og som *alene* henviser til den generelle situation i landet som begrundelse for deres asylansøgning, men ikke herudover kan påvise en velbegrundet risiko for individuel og konkret betinget forfølgelse i den region, hvorfra de kommer, vil blive givet afslag på asyl. Flygtningenævnets begrundelse herfor har været den relative stabilitet, der er opnået i disse områder. Indtil den nye udlændingelov trådte i kraft var det fortsat fast praksis i Flygtningenævnet, at asylsøgere, der kom fra det *centrale* og *sydlige* Somalia – dog eventuelt med undtagelse af *Hiran* – blev anerkendt som de facto-flygtninge og fik meddelt opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7, stk. 2, under henvisning til den generelle situation dér.

Med lovbekendtgørelse nr. 685 af 24. juli 2003 blev de facto begrebet ophævet med virkning for asylansøgninger indgivet efter 1. juli 2003. Med ophævelsen af de facto begrebet ændredes Flygtningenævnets praksis væsentligt. De generelt kaotiske og lovløse forhold, der hersker i Somalia, er ikke længere tilstrækkelige til at begrunde asyl. Generelt gives ikke asyl til enlige kvinder uden netværk på trods af, at de tilhører en minoritetsklan, hvis det ikke er sandsynliggjort, at de pågældende har været udsat for personlige overgreb. Flygtningenævnet har i perioden 1. januar til 31. oktober 2004 afgjort 62 sager fra Somalia. Der er meddelt opholdstilladelse i otte sager, hvoraf to har fået K-status. 54 sager blev stadfæstet. I alle sager, hvor der blev tildelt status, har der været tale om personer, der tilhørte en anden end hjemegnens dominerende klan. I to af sagerne er der desuden lagt vægt på risikoen for gidseltagning ved hjemsendelse, samt at der var tale om en enlige kvinder. I yderligere en sag var der tale om en enlig kvinde uden netværk. I en fjerde sag var der tale om en mand, der var kommet i modsætningsforhold til den herskende klan.

K-status er bl.a. tidligere tildelt i nogle sager, hvor der var tale om personer, der tilhørte Benadir befolkningen. I de to sager, hvor der blev tildelt K-status i 2004, tilhørte ansøgerne Reer Hamar klanen, hvor nærmeste familiemedlemmer var blevet dræbt af dominerende klaner, og ansøgerne udsat for individuelle overgreb.

UNHCR fraråder i deres positionspapir fra januar 2004 brugen af internt flugt alternativ i Somalia af politiske og sikkerhedsmæssige hensyn samt humanitære overlevelsesmuligheder: "The general pattern of human settlements prevailing in many parts of Africa, including Somalia, is often characterised by common ethnic, tribal religious and/or cultural factors, which enable access to land, resources and protection form members of the community. Consequently, this commonality appears to be the necessary condition to live in safety. In such situations it would not be reasonable to expect someone to take up residence in an area or community where persons with a different ethnic, tribal, religious and/or cultural background are settled, or where they would otherwise be considered aliens".

Flygtningenævnet har afgjort 23 sager med henvisning til internt flugt alternativ. I 13 sager har Flygtningenævnet givet afslag med henvisning til, at ansøgerne kunne tage ophold i områder, hvor deres klan udgør en majoritet, og de har overlevelsesmuligheder. Der er i de fleste afgørelser taget konkret og individuel stilling til ansøgernes faktiske muligheder for at slå sig ned og på længere sigt skabe sig en bæredygtig tilværelse som internt fordrevne. En kvinde har bl.a. fået de facto status med henvisning til, at det ikke kan kræves, at hun tager ophold i sin hjemegn, da hun er enlig moder og ikke har familiemedlemmer tilbage.

5. Udsendelse

Tvangsudsendelse af somaliske asylansøgere, der har fået afslag på asyl, forudsætter i praksis en konkret aftale herom med de myndighederne i den region, de skal tilbage til. På denne baggrund indgik de danske myndigheder i juli 1997 aftaler med henholdsvis Egals myndigheder i Nordvestsomalía og SSDF i Nordøstsomalía om, at asylsøgere fra disse områder, der havde fået endeligt afslag på asyl i Danmark, ville kunne sendes tilbage til Somalia. Hver af disse to aftaler forudsætter dog, at der indgås supplerende aftaler i hver enkelt sag, hvilket i praksis har vist sig ganske

vanskeligt at opnå. Indtil videre er det på denne baggrund kun lykkedes at udsende afviste asylansøgere til det nordvestlige Somalia, Somaliland – og selv dette kun i begrænset omfang.

UNHCR fraråder ufrivillig tilbagesendelse af afviste asylsøgere til det sydlige og centrale Somalia med henvisning til de generelt usikre og konstant skiftende forhold. Vedrørende tilbagesendelse til det nordlige Somalia manes til forsigtighed. Kvinder og børn, samt personer smittet med HIV/AIDS er nogle af de grupper der er i størst risiko ved en tilbagevenden til Somalia.

6. Øvrige bemærkninger

Generelt er omfanget af kildemateriale vedrørende menneskerettighedssituationen i Somalia meget begrænset. Dels er det kun få nationale og endnu færre internationale menneskerettighedsorganisationer, der rapporterer vedrørende Somalia. Dels betyder den ustabile sikkerhedssituation, at den internationale tilstedeværelse i Somalia generelt er meget begrænset. De organisationer, der arbejder i Somalia, har primært prioriteret humanitær bistand og genopbygning af landet og rapporterer kun i yderst begrænset omfang specifikt om menneskerettighedssituationen. En undtagelse er tildels Somaliland, hvortil der er langt større adgang og tilstedeværelse af internationale organisationer. Dog er der også her tale om enkeltstående rapporter, der kun sjældent kan bekræftes af anden kilde.

7. Vigtigste kilder:

- § Norwegian Refugee Council - Global IDP Project, Profile of internal displacement: Somalia, november 2004
- § United Kingdom Home Office, Immigration and Nationality Directorate, Somalia Country Report, oktober 2004
- § FNs Generalsekretariat, Advisory Services and Technical Cooperation in the Field of Human Rights, The situation of human rights in Somalia, 13. marts 2001 (FN dokument nr. E/CN.4/2001/105)
- § U.S. Department of State, 2003 Country Reports on Human Rights Practices, Somalia, februar 2004

- § UNHCR, Update to the Background Paper on Refugees and Asylum Seekers from Somalia, september 1999
- § Amnesty International, Annual Report 2004
- § Rapportør fra "Integrated Regional Information Networks" (IRIN); UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs –
(<http://www.reliefweb.int/IRIN/archive/somalia.phtml>)
- § Udlændingestyrelse, the British Home Office og Netherlands Ministry of Foreign Affairs, Report on minority groups in Somalia, september 2000
- § Udlændingestyrelsen og Statens Indvandrarverk, Rapport fra nordisk fact-finding mission til Nairobi, Kenya og Middle Shabelle-regionen, Somalia, februar-marts 1999
- § Dansk Flygtningehjælp, Rejserapport fra mission til Nordvestsomaliland (Somaliland), november 1998
- § Udlændingestyrelsen, Rapport fra fact-finding mission vedr. Somalia til Nairobi og Eldoret, Kenya, januar 2003
- § UNHCR Position on the Return of Rejected Asylum Seekers to Somalia, Januar 2004
- § US Committee for Refugees, Annual report on conditions affecting refugees and asylum seekers in 2002, maj 2003